

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

לה.

עין משפט נר מצוה

יג א ב מ"י פ"ג מהל'
מלוה ולוה ה' ד סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
עב סעי' י:
יד ג ד מ"י שם טו"ש"ע
שם סעי' יב:
זו ה מ"י פ"ד מהל'
שאלה ופקדון ה' ז
סמנ עשין פס טו"ש"ע ח"מ
ס' רלא סעי' ז:
ז ו ז מ"י שם פ"ח ה'
ג סמנ שם טו"ח"מ ס'
לה:

יז ח מ"י פ"ב מהל'
מלוה ה' טו סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
קג סעי' ט:
יח ט ב מ"י שם ה' ז
טו"ש"ע שם סעי' י:
ל ו מ"י פ"ב מהל' שאלה
ה' יא טו"ש"ע ח"מ ס'
שמו סעי' יז:
יט מ מ"י פ"ב מהל'
אבות ה' ז ועין
נמ"מ סמנ עשין מח
טו"ש"ע אה"ע ס' כ סעי'
ט:

תורה אור השלם

- תפוז יקרים תנחם
וקלף בגדים יקדים:
משלי יא ג
- ועשית הקשר והטוב
בעיני ה' למען ייטב לך
ובקאת ויחש את הארץ
הטובה אשר נשבע ה'
לעבדך: דברים ו יח

רבינו חננאל (המשך)

נחמן כל לא ידענא
פשיעותא היא חייביה
לשלומי לא שילם יד
רב נחמן לנכסיו ושם
לכאפדי ויהביה לבעל
הפקדון בדמי דהנהו כיפי
דפשיע בהו. פי' אפדנא
תצו. אשתכח
כיפי ואוקורו בדמיהן.
מריה דכיפי אמר הב
לא כיפיא וטול אפדנא
האלה אמר לא כי
חלה מעדינא דשקלית
לאפדני ובינא אנא בכיפי
וברשותי אוקורו דון ר'
נחמן כיון דהא שומא
דשמו ליה לאפדנא שומא
בטעות הואי דהא הו
כיפי ולא אברו וקיטמא
לן פקדון כל היכא
דאיתיה ברשותיה דמריה
קאי לאו שומא הוא
והדר אפדנא למריה והדרי
כיפי למריהו. ואסיק
שומא הדרא לעולם משום
שנאמר ועשית הישר
והטוב והני מילי אם לא
מכרה אבל אם מכרה
לאחר או נתנה במתנה
או הורשה לא הדרא.
וכן אם שבו ב"ד שה
לאשה במלוה שהיא נושה
לאחרים וניסת והכניסה
שהו זו לבעלים או
שמו שהאשה לנושה
שלה וניסת לא מהדרין
ליה לבעל ולא מהדרין
דמיה דכוביני דמי
וקיימא לן בעל בנכסי
אשתו לוקח הוי לא
מהדר ולא מהדרין ליה
דאמר ר' יוסי ב'
חגיגא בארשא התקינו
האשה שמכרה נכסי מלוו
בתיי בעלה ומתה הבעל
מוציא מיד הלוקחות.

מגו דמשתבע מלוה שאינו ברשותו ב'.^(א) לרבה ולרז יוסף לא
פריך אלל לאזני ורז אשי:

תהא במאמינו. דרישא לא מני לאוקמי הכי משום דהתם לא
יראה להאמינו כיון שע"י כן לא יוכל לישבע אלל הכא אין

כאן שנועה ואע"פ שמפסיד צמה
שמאמינו שנועה שהיה יכול לגלגל
עליו אינו חושש:

ואותביניה שריפ. וז"ל דיוקרא
דכיפי הוי שצחא
דעלמא כמו כפילא ולא דמי לגיזות
וללוות דלוחו שצח ניכר בגוף
הצחמה: **אמרחיה** צ"ב. ללא
דמי לאטרמיה לשנועה דקמי כפילא
לרצא כששילם אחרי כן (צ"ב דף קמ).
דהתם משלם בלוחו אלל רז נחמן
האורז לגיזות אפדני:

ובנה ב'. וא"ת ואמאי לא מהדר
(ו) מה מרז ראשון לשני כל
זכות שצחא לידו וז"ל דהרשון מן
הדין נמי אין מחזיר שמכרה היא
אלל משום ועשית הישר והטוב
מהדר ולכן שני לא מהדר:

לוקח הוי. אפי' אי הוי יורש
לא מהדר כדאמר צנה
אורמא כו' אלל משום לא מהדרין
ליה נקטיה דאי יורש הוי מהדרין ליה
שהנ פודה קרקע של אביו ואע"ג
דצפרק יס נוחלין (צ"ב דף קמ). ושם
ד"ה (הס) מסק דטובא ליה עבדו
ליה או יורש או לוקח הא אמרינן
התם צר היכא דליכא פסידא לאתריני
לא עבדי ליה טבא ולכן הכא לא
הוי כיורש משום פסידא דמלוה ולא
מהדר ממנה נפשי דאפי' יורש הוי
לא מהדר וד' יוסי צר חגיגא מפרש
התם דלקוחות אפסדו לאנפשיהו:
רצא

כיפי גביה אמר ליה הב לי (א) כיפי אמר ליה לא ידענא היכא אותביניהו
אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה (א) כל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים לא
שילם אזל רב נחמן אנביה לאפדניה מיניה לסוף אישתכח כיפי ואיקור אמר
רב נחמן יהדרי כיפי למריהו והדרא אפדנא למרה אמר רבא הוה יתיבנא קמיה
דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע ולא אהדר
לי ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי מעמא יהתם לא אמרחיה לבי דינא הכא
אמרחיה לבי דינא למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר שאני התם דשומא
בטעות הוה דקא הוה כיפי מעיקרא (א) אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר
ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם
הוהלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר (דף ע"ח) ועשית הישר והטוב פשיטא שמו
ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמה לבעל חוב ידיה אמרינן ליה לא עדיף
את מגברא דאתית מיניה **ובנה** (א) אורתא ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא
אדעתא דארעא נחות ולא אדעתא דזווי נחות כשמו לה לאשה ואינסיבא
או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה (א) בעל בנכסי אשתו לוקח הוי
לא מיהדר ולא מהדרין ליה (א) דאמר רבי יוסי בר חנינא בארשא התקינו
האשה שמכרה בנכסי מלוו בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות
אנביה

לענמה להיות נכסי מלוו הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **צעל**. בנכסי מלוו של אשתו: **לוקח**
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוו**. להיות הצעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזיקה (דף ע"ח): **תקנה** ארשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיו אין לו יורשה
בין: **בארשא** הפקינו. כשהיתה כשהיה צחאש שגלמא וישבה שם סנהדרי גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

איסא לרזב הונא. שהשומר המשלם דמים נשבע שאינה צרשמו
אמאי חיישין לשמא יוציא הא אשתבע: **שיש עדים** שנשפעה.
דהשתא לא אשבעיניהו שהרי הציא עדים: **טרה ומייסי** לה. מחזר
ושאל אחר הנכנסים צחיו וממא הגנב: **וזה נשבע**. הלוה

שהשנועה עליו נשבע כמה שזה:
מלוה נשבע חסילה. שאינה צרשמו:

ישא דסיפא. הויא תיובתא לרז
הונא ישא תביעת מלוה סיפא תביעת
לוה ישא דסיפא דקמני פטור
תביעת לוה: **אגילוגל שנועה**. דטענה
שאין זה שנועה עם טענה שיש
זה שנועה מנגלגלן עליו שנועה
לישבע על שמיהן ואגילוגל שנועה
דלוריתתא היא צקדושין (דף קמ):
הא במאמינו. הא דקמני פטור
במאמינו לוה למלוה שאינה צרשמו:
לא קים ליה בגייה. מימר אמר לוה
לא קים למלוה בגייה דמשכון ללא
נמן דעתו עליו לדעת דמיו: **מאי שנא**
כו'. דנקט מנא למלמיה צחיה שזה
נאמן על זה זה אינו נאמן על זה:
לוה מקיים במלוה. מקרא לוה תומת
ישרים נתנם אלל לא שאלם נאמן
וישר הוא לא היו מעשרין אותו מן
השמים שנאמר תומת ישרים נתנם:
כיפי. נומיס: **ואייקור**. יתר על
הדמים שפרע לבעלים: **הוה יסיבנא**.
כשדן דין זה: **ופרקין המפקיד** הוה.
וצפרק לו היינו עוסקין: **ואמרי** ליה
שילם ולא **רצא** לישבע. קמני מתני'
דקמי כפילא והאי נמי שילם וליקני
רווחא דלייקור: **דשומא** דר. נכסי
לוה ששמו צ"ד לבעל חוב חורין אליו
אם נותן מעות לבעל חוב כי הכא
דהדר אפדנא למרה: **דשומא בטעות**
הוה. דסבור היה שצאדו הנומיס
והרי לא אצדו: **דא** הווי **כיפי**
מעיקרא. שהרי צחחילת השומא
היו הנומיס צידו ולא היה יודע
דאליו היה יודע שכן לא שמו לו
הערקלין אלל שומא שצ"ד שמין על
שאין לו מעות והוא חייב לו הרי הוא
כמכר גמור ואינה חוזרת: **אמרינן**.
לבעל חוב שני: **לא עדיפא**. מבצל
חוב ראשון שצאח מכחו שזה שאל
מחזירה וטול מעותיו משום ועשית
הישר והטוב אף אתה קבל מעותין
מבעלים הראשונים משום ועשית
הישר והטוב: **וצנה אורתא** כו'.

צעל חוב ששמו לו קרקע ומכרה או
שנתנה או לוקח: **הני**. אחרונים
או לוקח או יורש או מקבל מתנה:
אדעתא דלרעא נחות. שהא קרקע
שלהם ולא שיקבלו מעות דאליו צעל
חוב אית ציה משום ועשית הישר
והטוב דאמרין לא היה לך עליו אלל
מעות והרי הן לך אלל אלו קרקע
קנו: **ואינסיבא**. אפילו לא שמאחן
לצעלה כמחזיקה להיות נכסי לאן
צרוז שהן קנויין לבעל אלל עיכבתן
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך
לא מהדרין ליה. היכא דשמו מינה
ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא
להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני
למימר יורשה אני דכלוקח שויה רבנן
ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי**
מלוו. להיות הצעל אוכל פירות צחיה
וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד
הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה
כמחזיקה (דף ע"ח): **תקנה** ארשא
בגופה של קרקע לאחר מיתה. אלמא
כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי
ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש
שמכר אביו נכסיו צחיו אין לו יורשה
בין: **בארשא** הפקינו. כשהיתה כשהיה
צחאש שגלמא וישבה שם סנהדרי גדולה
כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

- (א) נראה דל"ל רבנא
(ב) שנועות מג: ע"ע
(ג) צ"ק נח: (ד) נלקח
מב. (ה) נעל מ: (ו) צ"ב
קלמ: (ז) נלקח מ: כחיות
נ. עמ: צ"ק פס: צ"ב ג.
קלמ: (ח) גי' רש"א לרז
הונא.

הגהות הב"ח

- (א) ג' אמר רבא אמר
רב יוסף שיש עדים
מלוה ה' שם ה' י
כרפא אמר: (ג) שם וצנה
אורתא: (ד) תוס' ד"ה
וצנה ור' לא מהדר צחא
מה מר:

מוסף רש"י

שומא. ששמו צ"ד לבעל
חוב קרקע מלוה. הדר.
אלל שפרע לו
עד שנה (דע"ר ח).
האשה שמכרה בנכסי
מלוו בחיי בעלה. קרן
(מחזיקה ג). שאל ימות
צעלה חוב צהן ואל
ממות היא וירשה צעל
יפסדו. וכפס מלוג הן
נכסים שפלו לה ממת
איהא או שהנכסים קרקעות
שלא נישמו כמחזיקה.
ולא קיבל צעל עליו
אחריות. ואוכל פירותיהן
כחיה כמקנה חכמים מתת
פיקוקה. והכי מוקי מלוג.
שמונן וממסכן צעל שאלת
פירות מלוגה הראש
(ושב"ם ב"ב קס"ט). ומתה.
ועל יורש אורתא דר
מורכ (קס"ט צ). הבעל
מוציא מיד הלוקחות.
דשויה רבנן לוקח הוא
לוקח ראשון (תחזיקה)
(ג) דלע"ז דעלמא קיין
פירות לאו קיין הגוף
דמי. צעל בנכסי חוב
אלמנה רבנן לשעזריה
משום איהא וחי לוקח
לראשון (ב"ב פח). ומי
להי איהא מירת האשה.
שאל ימות צעלה צחיה
יעלם הלוקח (ושב"ם ב"ב
ג).

רבינו חננאל

וקשיא לן וכי תקנתא
לרשיעי עבדינן אלא שמא
יבצע הלוח וירציה המלוה
את הפקדון ונמצאת
שבעת הלוח שיצאה
לבטלה. ואמרי' אם איתא
לדרב הונא כיון שנשבע
המלוה שאינה ברשותו
אינו יכול להוציא הפקדון
שכבר נשבע שאינו
ברשותו (א) והלא נשבע
כמה היה שוה ונתתי
הכי קתני מי נשבע תחלה
מי שהפקדון אצלו שאם
יבצע הלוח תחלה חיישין
שמו יוציא המלוה
את המשכון ונמצאת
שבעה זו לבטלה. ושרא
השמועה פשוטה היא.
ההוא דאפקיד כיפי גביה
חבריה ואמר לא ידענא
היכא אנחתיהו אמר ר'

- (א) נראה דקמא כן וז"ל
ופריך רב אשי דאן נשבע
שאלו צחחיהו ואלה נשבע
כמה היה שוה וכו'.